

odevzdání rukopisu, což v důsledku znamenalo pro autory vyřešení problému nekonečného doplňování dat. Na druhou stranu neměl ovšem autorský kolektiv žádné možnosti ovlivnit výběr tiskárny, výběr grafika, typ vazby a další technické parametry, a jen do určité míry mohl rozhodovat o rozsahu knihy. To mělo pochopitelně vliv i na výslednou grafickou podobu knihy, jak uvedeno výše v recenzi.

Český botanik zajímavější se o stav naší setrvale ohrožované květeny by měl nad edičním činem ústeckého Krajského úřadu zajásat, poněvadž krajské červené knihy rostlin (zatím tedy jen dvě) přinášejí cenné informace o současném rozšíření ohrožených druhů. Svým významem jsou samozřejmě nezastupitelné také pro praktickou ochranu přírody a věřím, že i krajská pracoviště ochrany přírody to tak chápou. Já sám mám upřímnou radost z jejího vydání a hlavněmu editorovi Čendovi Ondráčkovi náleží poděkování, že se dokončení publikace odvázně ujal (vím, že ho to stálo mnoho usilovné a trpělivé práce po nocích) a dílo dokázal přivést ke zdárnému konci.

Chán V. [ed.] (1999): Komentovaný červený seznamu květeny jižní části Čech. – Příroda 16: 1–284.

Lepší P., Lepší M., Boublík K., Štech M. & Hans V. [eds] (2013): Červená kniha květeny jižní části Čech. – Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, České Budějovice.

Melichar V., Krása P. & Tájek P. (2012): Zvláště chráněné rostliny Karlovarského kraje. – Karlovarský kraj a AOPK ČR, Karlovy Vary.

Jiří H a d i n e c

H r ě k a D.

Květena Kaňonu Vltavy u Sedlce

Salvia – ekologický institut, z. s., Praha, 2018, 116 str., ISBN 978-80-270-7043-5

Chráněná území Prahy jsou botaniky stále vyhledávaná, ale kvalitních odborných fotografických průvodců je překvapivě stále pomálu. Je proto dobrou zprávou, že mezi takové můžeme nově zařadit také knihu o flóře evropsky významné lokality Kaňon Vltavy u Sedlce. Daniel Hřečka se tomuto území dlouhodobě věnuje, jak plyne i z přehledu literatury, kde je autorem celkem 12 prací. Zejména je možné zmínit jeho 240stránkovou knihu Rostliny přírodního parku Drahaň-Troja, vyšlou již před 13 lety. Někdy v této době začal Dan souhrnně zpracovávat na stovkách stran podrobné průzkumy, na kterých staví i recenzovaná publikace.

Evropsky významná lokalita Kaňon Vltavy u Sedlce získala svůj název i přesto, že z geomorfologického hlediska se o žádný kaňon nejedná. Její vymezení (až na ojedinělé výjimky) kopíruje hranice současných přírodních památek a přírodních rezervací Zámky, Podhoří, Sedlecké skály, Podbabské skály a Baba. V roce 2016 byla vyhlášena i přírodní památka Kaňon Vltavy u Sedlce – malý cip, který přesahuje z Prahy do Středočeského kraje. Pro lepší orientaci pomůže na vnitřních stranách obálky mapa s vyznačením chráněných území a ochranných pásem, včetně hranic evropsky významné lokality.

První část publikace pojednává o současné vegetaci území. Zvláštní pozornost je věnována nejčastěji zastoupeným typům společenstev, zejména skal a úzkolistých suchých trávníků, nechybí společenstva mělkých chudých půd, teplomilná acidofilní vegetace jarních efemér, lemová společenstva či vřesoviště. Zmíněny jsou ale i méně zastoupené typy jako společenstva s pěchavou vápnomilnou, širokolisté suché trávníky nebo písčiny. Údaje jsou vždy doprovázeny vědeckými názvy vegetačních jednotek, pro neznalého čtenáře asi poněkud obtížně pochopitelnými. Je ale uveden odkaz na čtenářsky přívětivá kompendia o vegetaci ČR, kde se lze o nich dočíst více. Podrobněji je pojednáno o vegetačních typech včetně přehledu taxonů charakteristických pro dané území v kapitole o jednotlivých chráněných celcích.

Nejrozsáhlejší kapitolou je komentovaný přehled vzácných druhů řazených do Červeného seznamu ohrožených druhů cévnatých rostlin ČR. Řazení je voleno podle čeledí, což je možná méně vhodné pro čtenáře neznalé botanického systému. U každého druhu je uvedeno ohrožení podle již zmíněného Červeného seznamu a také zákonná ochrana podle vyhlášky MŽP ČR č. 395/1992 Sb. Doplněny jsou údaje o aktuálním zjištěném výskytu, často i s počty zjištěných jedinců. V přehledu je zastoupeno celkem 108 druhů, které jsou atlasovým způsobem doplněny i fotografií. Nechybí na pražské poměry takové vzácnosti jako *Adonis vernalis* (poslední zbytky), *Euphorbia seguieriana*, *Trifolium striatum*, *Orobancha arenaria*, *O. artemisiae-campestris*, *Helichrysum arenarium* (zkomírající populace), *Inula germanica*, *Allium strictum* nebo *Gagea bohemica*, druh, který zde má díky J. Zauschnerovi *locus classicus*.

Velkorysý je i počet a formát obrazové dokumentace – v knize je použito celkem 153 fotografií, z nichž některé jsou panoramatické nebo zasahují na celou dvoustranu. I z toho důvodu je samotný seznam všech aktuálně i historicky zjištěných taxonů spíše upozaděn. Fotografie jsou dobré kvality, i když lepší foto by si možná zasloužil rozrazil rozprostřený. Naopak oceňuji detaily rozlišovacích znaků kvylů. Vzácně doprovodné texty neodpovídají zcela obrázkům v jejich blízkosti, jako u řeřičků a u poddruhů violky trojbarevné, kdy měl být text lépe rozdělen na dva oddíly. Pokud má obrazová fotodokumentace sloužit jako přehledka ohrožených druhů, není podle mne vhodné uvádět i pěstované druhy jako je sněženka a modřeneček hroznatý, u něhož se navíc v textu píše o m. šírolístém.

Stěžejní částí knihy jsou potom výsledky botanických průzkumů, které probíhaly v letech 2006 až 2015. Zde autor zjevně řešil dilema, jak co nejpodrobněji zachytit botanickou diverzitu území, alespoň částečně citovat starší nálezy, a to vše při rozumném navýšení počtu stran. Výsledkem je přehled druhů řazený podle vědeckých jmen, v závorce je potom uvedeno i české jméno. U každého druhu je uveden přehled chráněných území s rozlišeným aktuálním a také nepotvrzeným literárním údajem. Autor primárně vycházel z vlastních dat a až pouze u neověřených druhů cituje historické nálezy. K větší přehlednosti seznamu by možná přispělo, pokud by se zkratky potvrzených lokalit ponechaly bez tučného písma pouze s vykřičníkem. Každopádně se jedná o účtyhodný seznam, na němž je alarmující velké množství zplněných okrasných druhů. Výskyty některých běžnějších druhů uváděných opakovaně ve starších průzkumech, ale ani přes pečlivý autorův výzkum nepotvrzených (*Linaria vulgaris*, *Trifolium dubium*), vznikly asi v důsledku přebírání okrajových výskytů. Rostliny dříve určované jako *Orobancha elatior* jsou na základě nedávné taxonomické revize této skupiny řazeny k *O. kochii*. Nomenklatura byla sjednocena podle prvního vydání Klíče ke květeně ČR, protože v době vydání knihy nebyla bohužel široké veřejnosti dostupná jiná určovací pomůcka. To je možná důvodem, proč jsem některé taxony nedohledal (některé křížence topolů a hlohů). Některé neurčené druhy by si možná žádaly bližší vysvětlení (*Galinsoga* sp., *Lunaria* sp.). V závěru je uveden anglický souhrn a rejstřík českých rodových jmen.

Autor vsadil na osvědčené grafické studio Artedit, z jejichž produkce např. vycházelo v letech 1999 až 2005 třináctisvazkové dílo Chráněná území ČR. Odbornou recenzi provedl Aleš Hoffmann z Agentury ochrany přírody a krajiny.

Myslím, že zájemci o pražskou přírodu se mohou oprávněně těšit ze zdařilého díla. Pokud tato fotograficky výpravná publikace ještě navíc podnítl větší zájem o ochranu přírody, tak potom splnila svůj účel. Kniha je zdarma k vyzvednutí v knihovně Agentury ochrany přírody a krajiny ČR (Kaplanova 1931, Praha-Chodov) a na Magistrátu hlavního města Prahy, Oddělení péče o zeleň (Jungmannova 35, Praha 1). V omezeném množství je k dostání ještě v Domě ochránců přírody (Michelská 48/5, Praha-Michle) a v infocentru Toulcova dvora (Kubatova 32/1, Praha-Hostivař). Distribuována bude také do Domů přírody (spravovaných Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR) a informačních středisek při chráněných krajinných oblastech. Možná je i domluva na e-mailu salvia-os@seznam.cz. Přejme autorovi další plodná léta a pražské ochraně přírody úspěšný boj o zachování mizející přírody!

Petr Petřík